

Wat heb je nodig in een studio

Als je in een studio-omgeving wilt fotograferen maar nu nog helemaal niets hebt, waar begin je dan?

In dit artikel ga ik in op de basistappen die nodig zijn voor het maken van een studio. Niet alleen de ruimte, of je nu een aparte ruimte gebruikt of de huiskamer, maar ook over de achtergrond en waarom flitslicht bij modellen een verstandigere keuze is dan continulicht.

FOTOJEROEN.NL

De eerste vraag is eigenlijk niet wat je nodig hebt in een studio maar wat je wilt gaan doen in een studio. Want vraag je dat nu eens af. Als je je met studiofotografie bezig wilt gaan houden, wat wil je dan gaan fotograferen?

Wanneer je met modellen wilt gaan werken dan is dat iets anders dan wanneer je graag stilleven's wilt gaan maken. Voor modellen zijn vaak meerdere flitsers nodig en misschien ook wel grote softboxes. En voor een stilleven kun je het misschien af met een enkele flitser en een eenvoudige reflector. En als je je voornamelijk toe wilt leggen het fotograferen van producten.

De meeste mensen zullen zich met studiofotografie waarschijnlijk toch wel willen richten op modellen dus ik ga me eigenlijk in dit artikel daar ook een beetje op richten.

Je kunt het opbouwen van een studio opsplitsen in verschillende dingen en ik ga ze stapsgewijs behandelen

De ruimte

Je hebt natuurlijk een ruimte nodig. Je kunt een mooie ruimte huren of de huiskamer verbouwen. In het eerste geval kun je je spullen laten staan en in het tweede geval moet je vrouw/manlief even lief aankijken en vragen of er vanavond misschien in de keuken gegeten kan worden omdat je nog niet klaar bent en nog niet kunt opruimen.

Zijn er dan eisen waar die ruimte aan moet voldoen?

Ja en nee. Je wilt niet teveel licht van buiten erbij. Je wilt kunnen zien wat je doet met je eigen licht. Maar het hoeft niet compleet donker te zijn hoor. Als je je huiskamer redelijk kunt verduisteren dan ben je al een heel eind.

Maak je een permanente studio dan zou ik er voor kiezen om het een tikkeltje donkerder te maken. Het geeft je meer controle om te kunnen zien wat je met je licht aan het doen bent.

Daarnaast moet je natuurlijk stroom hebben. Die lampen draaien niet op zonne-energie. Voldoende stopcontacten is altijd wel prettig. Maar kijk ook naar het vermogen van dat alles. Je wilt niet dat na de eerste foto de stoppen eruit springen als op diezelfde groep in de stoppenkast ook toevallig de wasmachine draait.

De afmetingen voor die ruimte zijn wat lastiger om in te vullen. Zo ruim mogelijk is natuurlijk altijd prettig. Maar dat is misschien een utopie. Een paar minimummaten zijn misschien wel te geven. Als ik uitga van het fotograferen van een model van top tot teen.

Je hebt misschien al in de gaten dat een persoon moet kunnen staan. En je wilt daar een klein beetje ruimte boven. Een afstand van grond tot boven het model van 2 meter is dus geen overbodige luxe.

Denk nu niet dat de hoogte dus nooit een probleem is omdat een binnenruimte meestal toch wel minimaal 2.30 meter is, soms nog hoger. Want met alleen met je model ben je er ook nog niet. Als je lampen of flitsers gaat plaatsen dan heb je die misschien wel boven het model staan.

Ik laat mijn licht soms wel eens zo sterk naar beneden schijnen dat ik echt een keukentrap met 7 treden nodig heb om mijn flitser te verstellen. Dan praat ik over meer dan vier meter en ook mijn softbox zorgt ervoor dat ik wel over de vijf meter hoogte nodig heb.

Nu beschik ik over die hoogte in de studio. Als je dat niet hebt, dan worden je mogelijkheden wat beperkter maar het is niet onmogelijk natuurlijk. Dan is er ook nog de breedte en de diepte van je ruimte.

FOTOJEROEN.NL

Wanneer je met een achtergrondsysteem van papierrollen wil werken dan is de standaardmaat van de brede rollen 2.75 meter. Dit is voldoende om drie personen naast elkaar neer te zetten. Dan heb je daarnaast ook nog een beetje marge over. Maar die papierrollen moeten ook ergens aan hangen. Een systeem om achtergronden aan op te hangen hebben vaak statieven en die hebben ook een bepaalde vloeroppervlakte. In totaal moet je rekenen dat je een mobiel achtergrondsysteem ongeveer 3.5 meter aan ruimte opslokt. Als je daar nog flitsers naast wilt hebben dan wordt het nog wat breder.

En dan moet je ook zelf nog ergens staan. Van je achtergrond naar het model is een bepaalde ruimte maar ook van jou naar je model moet je ruimte hebben. Je wilt niet alles met een objectief van 17mm fotograferen. Dat vertekent teveel. Een brandpunt om mensen te fotograferen moet toch minimaal wel 50mm zijn. En als je dan iemand van top tot teen wil fotograferen moet je ook een beetje verder achteruit.

Minimaal kom je dus eigenlijk op een afstand van een meter of 7 in de diepte, een meter of 4 in de breedte en een meter of 2.5 hoog. Dat zijn minimale afmetingen om een persoon tegen een egale achtergrond van top tot teen te kunnen fotograferen. Het zal wat behelpen zijn maar de meeste huiskamers bieden deze ruimte wel.

Zoek je een aparte studioruimte dan zou ik toch graag meer ruimte willen; het is echt geen overbodige luxe.

Achtergrond

Ik stap nog niet meteen over naar het licht wat je in de studio wilt gebruiken maar kijk eerst even naar de achtergrond.

Er wordt namelijk vaak makkelijk en snel over gedacht maar het is best belangrijk. Er zijn verschillende mogelijkheden om een achtergrond te maken in een foto. Ik noemde eerder al papierrollen maar ook met doeken zou je kunnen werken of bijvoorbeeld ook met een print op vinyl. En je kunt natuurlijk ook geen achtergrond gebruiken en gebruiken wat je hebt.

Ik zet ze alle vier eens even op een rijtje.

Helemaal niets

Je kunt er om te beginnen voor kiezen om geen achtergrond te kopen. De goedkoopste oplossing. In plaats daarvan kun je gebruiken van wat je voorhanden hebt. Een stuk muur kan soms net zo interessant zijn als een strakke papieren achtergrond.

Papier

Ik denk dat het de meest gebruikte achtergrond is voor studiofotografie. Papier komt op rollen in verschillende standaard maten. De twee meest voorkomende zijn 1.35 meter en 2.75 meter. De smalle breedte is niet zo geschikt om volwassenen van top tot teen te fotograferen. Als je model de armen spreid komen ze er namelijk al naast. Dat wordt erg vervelend met nabewerken om netjes uit te snijden. Wanneer je mensen wilt fotograferen is 2.75 meter makkelijker.

Papier is meestal mooi egaal. Het is alleen gevoelig voor hoe je het opbergt. Als je het oprolt en laat hangen gaat het op den duur toch vervormen. De rol gaat wat doorbuigen. En als je hem dan afrolt is ie niet meer mooi egaal. Daarnaast word papier ook vies. Door voetafdrukken worden stukken op de grond soms onbruikbaar. De schaar biedt dan uitkomst en je snapt dat je op den duur weer nieuw papier moet kopen.

Maar voor een egale kleur wanneer je een model van top tot teen wil fotograferen is het echt de beste oplossing. Ook als het om wit gaat, zoals op de voorbeeldfoto hier rechts, geef ik de voorkeur voor papier boven doek.

Doeken

Met doeken werkt het anders. Deze kun je, als ze te breed zijn, gewoon een stuk laten hangen of dubbelvouwen. Daarnaast zijn ze ook makkelijker op te bergen. Het nadeel van doeken is wel dat ze kreuken. Daar is natuurlijk de strijkbout voor uitgevonden (wat in een studio nooit een overbodige luxe is overigens). Maar het strijken van achtergronddoeken is een behoorlijke ellende kan ik u vertellen.

Daarnaast, als je ze ook op de grond gebruikt, kruipen ze een beetje omhoog en ontstaan er door het staan nieuwe kreuken. Voor een halfportret vind ik doeken erg prettig maar ten voeten uit heb ik liever niet dat mijn model er op moet staan of zitten.

Op de voorbeeldfoto hiernaast werd een bruin doek met een grillig patroon gebruikt. Het is misschien niet helemaal goed te zien omdat het wat donker is. Op een grotere versie komt het beter tot zijn recht. Het blijft natuurlijk een achtergrond en de achtergrond moet nooit de overhand krijgen op een foto. Maar het doek biedt me wel de mogelijkheid om variatie in de foto te geven. Zo kan ik het ook gaan plooiën om een totaal andere achtergrond te krijgen.

Vinyl

Wanneer je vinyl als achtergrond gaat gebruiken heb je iets wat duurzamer is dan papier. Je kunt kant en klare stukken vinyl kopen maar ook zelf prints erop laten maken. Op die manier kun je de achtergrondtaferelen maken die jij wilt hebben. Je fantasie is eindeloos. Je zou een tropisch strand kunnen nemen of een bergtop. Ik heb meestal muurprints.

Je ziet veel vinylprints in bijvoorbeeld newborn-fotografie (babyfotografie in goed Nederlands). Het voordeel is dat je vaak een leuke achtergrond hebt en dat het relatief nog niet zo duur is voor de tijd dat het meegaat (en dat is bij zorgvuldig gebruik namelijk jaren en jaren)

In de voorbeeldfoto hiernaast heb ik het gebruikt achter een stilleven. Het is een print van een beetje een lemen-muur. In deze stijl past dat prima.

Achtergrond ophangen

Buiten het materiaal voor de achtergrond moet je het ook nog ergens aan kwijt. Je kunt simpel met een bezemsteel iets aan de deurpost ophangen. Maar er zijn ook systemen voor.

Permanent ophangen

Je kunt een permanente ophanging maken aan de muur voor papierrollen. Het voordeel is dat er vaak meerdere rollen aankunnen en er zijn zelfs systemen waarbij de rollen elektrisch op en neergelaten kunnen worden. En dat zijn ook wel alle voordelen bij elkaar.

Het nadeel is namelijk dat er niets van links naar rechts loopt door de rol. Alleen de uiteindes steken in de rol en daar hangt alles aan. Als je je rollen niet regelmatig gebruikt (en dus ook redelijk vaak vervangt) dan gaan ze doorzakken in het midden en krijg je ze nooit meer mooi afgerold. Daarnaast, als je papieren rollen gebruikt, zullen die ooit vervangen moeten worden en dat kan best een aardig klusje zijn.

Mobiele systemen

Er zijn ook tijdelijke systemen. Die systemen hebben eigenlijk mijn voorkeur. Ze maken gebruik van twee statieven en bovenop ligt een lat waar de rol omheen zit. Maar het voordeel is ook dat er eigenlijk alles aan gehangen kan worden. met klemmen maak je er ook makkelijk een doek of een stuk vinyl aan vast. En je kunt het eventueel ook meenemen op locatie.

Daarnaast gebruik ik vaak nog meer mobiele systemen bij een foto in de studio. Ik kan er namelijk ook andere dingen aan ophangen zoals gekleurde doeken in de achtergrond of een groot wit stuk zeil als complete reflectie-wand.

FOTOJEROEN.NL

Wanneer je op zoek gaat naar een mobiel systeem kijk dan goed hoe hoog het kan, het liefst wil je het zo hoog mogelijk hebben omdat je dan voorkomt dat je per ongeluk boven in de foto de rand ziet. Dat is nog wel makkelijk weg te werken maar voorkomen is beter dan genezen.

Licht

Je zou het bijna vergeten maar je licht is het allerbelangrijkste in de studio. Het is wat je nodig hebt om te maken wat jij wilt. Het zorgt voor de sfeer en energie in je foto. Een saai ingeflitste foto is niet zo spannend. Maar een mooi belichte foto is veel interessanter.

Ga je gebruik maken van continuïcht of van flitsers? Het kan allebei. Beiden hebben voordelen en beiden hebben nadelen.

Continuïcht

Continuïcht lijkt voor veel beginnende fotografen een logische keuze in de studio. Je ziet wat je doet. En dat klopt ook wel. Het mist vaak een belangrijk ding; kracht. Je ziet veel leuke startsetjes voor in de studio. Voor een habbekrats heb je twee statieven en twee lampen. De kwaliteit hiervan is vaak niet zo geweldig maar de prijs is daar dan ook naar. Er zitten dan twee daglichtlampen in met een vermogen van bijvoorbeeld 40 Watt. Aangezien dit een soort spaarlampen zijn kun je het vergelijken met de lichtopbrengst van een ouderwetse 200 Watt gloeilamp. En dit klinkt best behoorlijk.

Totdat je je camera in moet gaan stellen. Wanneer je de camera in de hand houdt of met bewegende onderwerpen als modellen te maken hebt, dan wil je een fatsoenlijke sluitertijd. Zeg minimaal 1/100. Wil je een beetje een leuk diafragma erbij zoals f/5.6 of f/8.0 dan heb je al behoorlijk wat licht nodig. Dat gaat je continuïcht van 80 euro niet leveren. Dus moet je met je iso omhoog tot 800 of misschien wel hoger. En dat wil je ook niet. En dan gebruik je nog de standaard reflector, als je er een grote softbox wilt gebruiken heb je nog minder lichtopbrengst.

Er is wel continuïcht te koop wat veel krachtiger is. Systemen met meerdere lampen erin bijvoorbeeld. Of een ander type lamp. Je voelt al aankomen dat de prijzen dan best behoorlijk op zullen lopen. Je komt er dan echt niet met 100 euro. Ik heb ook nog een tijdje auto's gefotografeerd. Daar werden ook filmopnames gemaakt en moest er wel met continuïcht gewerkt worden. Maar om korte sluitertijden te halen hing daar genoeg licht om een half voetbalstadion te verlichten. Een enkel lampje kostte al snel 1500 euro (het buisje alleen). Gemiddeld genomen was het geen uitzondering om 50.000 Watt te gebruiken.

Continuïcht heeft wel het grote voordeel dat je ziet wat je doet. Dat maakt het laagdrempelig om mee te beginnen. Je klikt de lamp aan en je kunt vooruit. Je hoeft in feite niet eens na te denken over je camera want je kunt gewoon in de automatische standen blijven werken.

Vooraf met productfotografie kan dat allemaal erg prettig zijn. Dan ben je vaak ook veel kleinschaliger bezig en is het vermogen niet het allerbelangrijkste. Dat de camera langere sluitertijden kiest is geen probleem wanneer je vanaf statief werkt; producten lopen niet zo snel weg.

Flitslicht

Voor het fotograferen met modellen is flitslicht een veel logischere keuze. Het geeft je meer vermogen waardoor je je iso eventueel niet zo ver hoeft op te schroeven.

Ook met flitsers kun je goedkoop uit zijn. Onder de 100 euro zul je niet slagen maar er zijn flitssets met twee flitsers voor nog geen 200 euro. Mijn advies; niet doen. Misschien dat je een keer de flitsbuis moet vervangen maar je kunt met een flitser jaren plezier hebben. Gaandeweg zal je niveau van fotograferen hopelijk toenemen en ga je meer verlangen van je flitsers. Heb je dan twee kleine flitsers van 150 Watt aangeschaft dan zul je al snel de beperkingen merken.

Het vermogen van die goedkopere sets is vaak ook niet echt al te groot. Een model ten voeten uit fotograferen voor een witte achtergrond vraagt al snel om drie flitsers maar ook om wat meer vermogen dan 150 Watt per flitser.

Ik kan over flitsers nog een hele pagina vol schrijven. Dat heb ik echter al eens gedaan en ik wil je dan ook graag doorverwijzen naar het stukje [Een introductie in de wereld van studioflitsers](#). Daar ga ik er wat dieper op in.

Lichtvormers

Wanneer je de keuze hebt gemaakt om continulicht of flitslicht te gebruiken ben je er nog niet. Er moet ook nog iets voor die lamp of voor die flitser. Dit noem je een lichtvormer. En het doet, drie keer raden, precies wat het zegt; het geeft een vorm aan je licht.

Je kunt heel zacht licht maken met een grote softbox en aan de andere kant kun je heerlijk hard licht maken met een reflector. Wanneer je een complete flitsset koopt zitten er vaak al reflectoren en paraplu's (zie foto) bij. Soms ook nog wel een softbox. Je kunt hier voor de basis al wel mee uit de voeten maar misschien bedenk je je dat je in de toekomst andere dingen wilt.

Wanneer je kiest voor een merk met een beetje naam dan kun je vaak ook een keur aan lichtvormers kopen. Veel merken maken gebruik van dezelfde vassing als het merk Bowens en daardoor zijn lichtvormers soms uitwisselbaar. Er zijn ook fabrikanten die vasthouden aan een eigen systeem. Dan ben je wat beperkter.

Een kijkje in de wereld van lichtvormers krijg je in het artikel [Een introductie in lichtvormers](#).

De rest

Ben je er dan?

Het zou kunnen maar vaak helaas nog niet.

Er zijn tal van dingen die in een studio handig zijn om te hebben. Ik noemde in het stukje over doeken al een strijkbout. Misschien niet het meest logische om bij de hand te hebben. Zeker als je niet met doeken werkt. Maar niets is zo vervelender als een model haar koffer opentrekt en alles zit goed gekreukt in die koffer.

Nu zeg ik niet dat je een strijkbout moet gaan kopen hoor. Maar wat ik wel wil zeggen is dat er nog tal van dingen zijn die het je makkelijker kunnen maken om te werken. Een strijkbout is zo'n voordeel. Maar ook een doos rietjes zodat je model nog iets kan drinken als de lippenstift al gedaan is. Maar deze dingen zijn misschien een luxe.

Gaandeweg kom je er vanzelf nog wel achter wat je nodig hebt. Het is ook een beetje afhankelijk van wat jij wilt in de studio. Ik werk zelf vaak met één flitser. Ik vind dat wel mooi. Natuurlijk kan ik het ook met vijf flitsers hoor. Maar met een losse flitser vind ik toch vaak dat ik makkelijker het licht daar kan brengen waar ik het als fotograaf wil hebben. Het laat ook een hoop van de foto in het donker namelijk.

Daarnaast vind ik het vaak ook wel een beetje een uitdaging om het met één flitser te doen. Stukken in de foto die te donker zijn zou ik met een tweede en een derde flitser op kunnen lossen. Vaak doe ik dat met reflecterende dingen. Er zijn speciale reflectieschermen te koop en die heb ik ook wel. Maar ik gebruik ook makkelijk een complete spiegel of een stuk zijl van 2x2 meter. Het zijn dingen die buiten de foto vallen en hoeven echt niet uit de fotografielwink te komen. Laat je eigen creativiteit zijn gang gaan en struin de bouwmarkt eens af.

Ook werk ik veel met doeken en ik heb een aardige doos met klemmen in allerlei maten. Makkelijk om doeken op te hangen of om plooiën te maken. Maar ook om bij het model om een stukje kleding wat anders vast te zetten.

Op de foto hierboven een kijkje achter de schermen in de studio. Je ziet dat ik mijn zwarte doek als achtergrond gebruik. Daarvoor nog een ophangstelsel met een rood doek als extra aankleding. Ook heb ik een stukje laminaat-vloer neergelegd. Ik heb verschillende soorten. Op die manier maak ik een setting die ik vervolgens gebruik als foto en zo kan ik iedere keer net iets anders maken.

Wat niet op de foto staat maar gaandeweg wel verzameld is; stoelen, stenen dorpels, een half servies aan tinwerk, wapens zoals een bijl of een dolk, porselein, kleding en nog veel meer. Allemaal dingen die ik in de loop der jaren op de kop heb getikt en die ik met regelmaat als attribuut gebruik voor foto's. Soms was het aan de dure kant en soms ook heel goedkoop op de rommelmarkt.

